

E-lending a biblioteki publiczne

15.5.2015

Matthias Ulmer

1. Definicje
2. W jaki sposób funkcjonuje Onleihe?
3. O różnicach między książką drukowaną a cyfrową
4. Jakie są powody krytyki ze strony bibliotek?
5. Sukces czy porażka?
6. Skąd bierze się krytyka ze strony wydawnictw?
7. Konieczność przeprowadzenia badań rynkowych
8. Jak powinno wyglądać rozwiązanie idealne?

1. Definicje

- Ebook: książka w formie cyfrowej, jako EPUB lub PDF
- Wypożyczenie: korzystanie w określonym czasie, a następnie „zwrot”, tzn. skasowanie pliku
- Biblioteki publiczne: biblioteki ogólne, a więc biblioteki nie będące bibliotekami naukowymi lub bibliotekami szkół wyższych
- Wypożyczanie czytelnikom z kartą biblioteczną, bez opłaty
- W oparciu o umowę licencyjną zawartą pomiędzy biblioteką a oferentem

2. W jaki sposób funkcjonuje Onleihe?

- Umowa licencyjna z jednym wydawnictwem
- Wydawnictwo dostarcza (i określa) przewidziane do udostępnienia tytuły
- Onleihe udostępnia tytuł na platformie
- Partnerami Onleihe są biblioteki publiczne
- Każda biblioteka zawiera umowę licencyjną z Onleihe
- Onleihe przygotowuje dla biblioteki zindywidualizowaną stronę internetową
- Biblioteka zakupuje na platformie prawa do tytułu, który zamierza zaoferować czytelnikom na swojej stronie
- Różne modele opłat
- Różne licencje (seryjnie/równolegle)

3. Książka nie jest ebookiem

- Książki i ebooki w bibliotekach
- Dlaczego ebooki nie podlegają „barierze bibliotecznej” (zakaz drukowania, kopiowania na kluczu USB)
- Wyczerpują prawa autorskie:
 - Wyczerpują prawo do upowszechniania
 - Wyczerpują prawo do powielania
 - Wyczerpują prawo do udostępniania publicznego
- Tantiemy biblioteczne za książki drukowane

4. Jakie są powody krytyki ze strony bibliotek?

- Koszty a budżet:
 - Porównanie dzisiejszych kosztów między Onleihe a barierą biblioteczną
 - Niemożność dokonania prognozy kształtowania się kosztów
 - Zabezpieczenie barierą biblioteczną z ustawową opłatą
- Oficjalne argumenty na rzecz bariery bibliotecznej
 - Rzekomo skomplikowane negocjacje licencyjne z każdym z wydawnictw
 - Rzekoma dowolność oferty tytułów oferowanych przez wydawnictwa
 - Rzekomy bojkot systemu Onleihe przez duże grupy wydawnicze

5. Sukces czy porażka?

- Onleihe jest ogromnym sukcesem
- Liczba bibliotek rośnie w tempie zawrotnym: 2300
- Liczba dostępnych tytułów także stale rośnie: ponad 200.000 tytułów
- Szybki wzrost liczby czytelników
- Liczba wypożyczonych tytułów rośnie eksponencjalnie

6. Skąd bierze się krytyka wydawnictw?

- Stagnacja liczby sprzedanych ebooków lub spadek tempa wzrostu sprzedaży
- Spadki w druku mają zostać skompensowane przez ebooki
- Onleihe nie może zastąpić rynku ebooków
- Konkurencja wobec komercyjnych modeli e-lendingu
 - legalnie płatne
 - nieodpłatne nielegalnie
 - nieodpłatne legalnie
- Obowiązek wydawców wobec autorów do zawarcia umowy
- Prawo autora do należytego wynagrodzenia
- Prawne ryzyko wydawnictwa

- Nieprzejrzystość aktualnych danych liczbowych
- Niepewność w ocenie skutków
- Czy Onleihe osłabia czy wzmacnia sprzedaż ebooków?
- Jaki jest stopień wykorzystania przypadający na jeden tytuł?
- Jak rozkłada się wykorzystanie na poszczególne tytuły?
- Czy użytkownicy są także potencjalnymi kupującymi?

Uregulowania prawne

- nie mogą hamować powstawania modeli komercyjnych
- nie mogą szkodzić autorom i realizatorom praw autorskich
- ... a jeżeli tak, to powinny zapewnić im odpowiednie wynagrodzenie

8. Jak powinno wyglądać rozwiązanie idealne?

1. Konkurencja: lepiej trzy rozwiązania niż tylko jedno
2. Opłaty obniżają zagrożenie i są uczciwe
3. Możliwie maksymalna podaż
4. Ustalenie zasięgu podaży na szczeblu komunalnym
5. Wyposażenie biblioteki w odpowiedni budżet